

**UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW**

**STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL**

YEAR 2018, ISSUE NUMBER 6

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF LAW**

ISSN 2545-4021

**STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL**

ISSUE 6

VOLUME VI

YEAR 2018

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP**

**Year 2018, Issue Number 6
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D
prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D
Risto Kostruranov, LL.M
prof. Jovan Ananiev, Ph.D
Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhiu

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Assistant professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Teaching assistant at the Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delcev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University "St. Kliment Ohridski", Bulgaria;
Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria

Giorgia Bevilacqua

National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for
Development, Italy

Nives Mazur Kumrić

Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Editorial Staff

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Ass. Elena Maksimova, LL.M.

Elena Trajkovska, Student

Kire Ivanov, Student

Editor in chief

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Language editor

Vesna Ristova
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul."Krstev Misirkov" 10-A PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

СОДРЖИНА

АНДОВ Дејан

Извршување заради наплата на парично побарување 3

ГЛИГОРОВА Магдалена

*Однесувањето на гласачите во функција на креирањето на изборна стратегија
..... 13*

ДОНЕВА Наташа

Боите на криминалот 35

ЃУРЃАЈ Никола

*Хармонизација на албанското право со европското право во делот на заштита на
малцинствата 47*

ИВАНОВА Наташа

*Убиство - поим, класификација и стапка на убиство во Република Македонија 2012 -
2017 година 57*

КРСТЕВ Трајче

*Европскиот економски и социјален комитет и неговата улога во донесувањето на
одлуките во Европската Унија 63*

МИТРЕВА Рената

Прикривање на стоки кои се предмет на криумчарење и царинска измама 71

МЛАДЕНОВСКИ Александар

Вовед во лажни вести – дефинирање и категоризирање..... 87

ПАВЛОВСКИ Марјан

*Слободното движење на работната сила – предизвик на законодавството на
Европската Унија и на Република Македонија 93*

ТАСЕВА Елена, ГЕОРГИЕВА Мартина

*Правата на жената при склучување работен однос, со осврт на забраната за
дискриминација при работа поради личен статус бременост 101*

ЦИДРОВА-КРСТОВА Наталија

Собирање и изведување на доказите во кривична постапка 119

ХАРМОНИЗАЦИЈА НА АЛБАНСКОТО ПРАВО СО ЕВРОПСКОТО ПРАВО ВО ДЕЛОТ НА ЗАШТИТА НА МАЛЦИНСТВОТА

Вовед

Секогаш кога се спомнува хармонизацијата на албанското право со европското право во делот на заштита на малцинствата треба да се каже дека дипломатските односи меѓу Албанија и ЕУ се поставени во јуни 1991 година,¹ додека во мај 1992 година беше потпишан Договорот за трговска и економска соработка, кој беше придружуван од потпишувањето на Заедничката политичка декларација Албанија - ЕУ.² Прокрај тоа, Албанија странично беше спомната и на Самитот во Загреб во ноември 2000 година, кога се започна со процесот за стабилизација и асоцијација на земји од Југоисточна Европа, и тоа покрај другите и Албанија. Согласно сите документи, преговорите со Албанија за потпишување на Договорот за стабилизација и асоцијација беа официјално отворени на самитот во Солун во јуни 2003 година. На тој самит, ЕУ официјално ги потврди изгледите за членство во ЕУ за сите земји кои учествуваат во Процесот за стабилизација и асоцијација. Клучен елемент на овој процес за Албанија е Спогодбата за стабилизација и асоцијација која беше потпишана на 12 јуни 2006 година, а имаше за цел постепен политички, економски и социјален пристап на Албанија со ЕУ. Оваа новопотпишана Спогодба требаше да ја замени Привремената спогодба, иако таа беше во сила од декември 2006 година. Исто така, европските институции на парламентарно ниво започнаа политички дијалог помеѓу Албанија и ЕУ, кој предвидува формирање на Интерпарламентарната комисија за Спогодбата за стабилизација и асоцијација со Европскиот парламент и членови на парламентот.³

Положбата на националните малцинства во Република Албанија

Историскиот аспект на овој проблем во Република Албанија може најлесно да се дефинира како либералност во ограничен домен. Тоа можеме да го аргументираме со македонското малцинство кое и во времето на Енвер Хоџа било признато само во преспанскиот дел на Албанија, но не и во Голо Брдо, Гора и Поле. Затоа велíme дека постоењето на националните малцинства во Република Албанија претставува историска и актуелна реалност, која со воспоставувањето и примената на демократијата во земјата добила нова димензија на третманот на националните малцинствата. Сепак, е значајно да се спомне дека Р. Албанија, за разлика од други балкански држави, на нејзина територијата признава национални малцинства како македонско, грчко, српско, црногорско, влашко, ромско, босанско и египетско. Но, во последниот закон кој ги третира малцинствата во Албанија, беше вметнато и бугарското малцинство.

¹ Marveshje bashkëpunimi midis Shqipërisë dhe BE <http://www.punetejashtme.gov.al/al/misioni/integrimi-ne-be/marredheniet-shqiperi-be>.

² Marrëveshja e Tregtisë dhe Bashkëpunimit Ekonomik, e cila u shoqërua edhe nga nënshkrimi i Deklaratës së Përbashkët Politike Shqipëri - Komuniteti Evropian <https://www.parlament.al/integrimi-europian-main/procesi-i-integrimit-te-shqiperise-ne-be/>.

³ Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme – Shqipëri.

Положбата на македонското национално малциство во Република Албанија

Македонците во Република Албанија ги има во пет етнички области: Голо Брдо, Мала Преспа, Гора, Поле (Долни Дебар), Врбник, како и во најголемите градови како Тирана, Елбасан, Драч, Корча, Билишта, Подградец, Скадар, Либражд, Валона, Фиер, Патос.

Областа Голо Брдо, има 21 село и тоа: Студено, Стеблево, Требиште, Врница, Мало Острени (Малестрени), Големо Острени, Клење, Пасинки, Владимирница, Ѓиноец, Окштун, Којовци, Лешничани, Радоешта, Себиште, Смолник, Тучепи, Оржаново, Борово, Забзун, Заборѓе. И следните села надвор од областа Голо Брдо се со мешано македонско и албанско население: Терново, Смолница, Миреши, Торбач и Вишишта. Поле помеѓу Маќеларе и Пешкопеја има 3 села и тоа: Горно Крчиште, Долно Крчиште и Ербеле.

Село Врбник северо-источно од Корча до Билишта на албанско-грчката граница во правец на Костур.

Областа Мала Преспа има 9 села: Туминец, Горна Горица, Долна Горица, Глобочани, Шулин, Пустец, Леска, Зрноско, Церје. Областа Гора има 9 села: Шиштеец, Орешек, Цернелево, Борје, Оргоста, Запод, Кошаришта, Пакиша, Очikle.

Во Тирана првите миграции на Македонците од Голо Брдо, Мала Преспа, Гора, Река, Струшко и Охридско датираат од времето на Првата светска војна 1914-1918 година. Меѓутоа, во текот на историјата имало уште неколку бранови на внатрешни преселби на Македонците од родните села кон поголемите градови на Албанија.

Такви бранови бележиме во 1923, 1929, 1939 година, а најголемата миграција од етничките региони кон поголемите градови се случила во периодот 1949 до 1960 година. Во почетокот на 1990-тите години стана голема преселба на Македонците од Албанија кон матичната македонска држава. Некои од преселниците останаа да живеат и работат во Македонија, но некои од нив заминаа во европските држави, во потрага по подобар живот. Бројноста на Македонците во Албанија до денес не е официјализирана бидејќи на ниту еден досега одржан попис во Албанија не е признат од сите национални малциства.

Организирањето на Македонците во Република Албанија

Македонците во Република Албанија по распаѓањето на комунизмот во 1990 година почна да се организира на разни политички и културни друштва.

Македонците од областа Голо Брдо се организираа во политичкото друштво „Братство“ со седиште во Тирана. Додека во март 1993 година се формира политичко друштво „МИР“ со седиште во Тирана, кое во 1992/1993 година го печатеше весникот „МИР“, но поради финансиски причини повеќе не се печати.

Во април 2008 година се формира фудбалски клуб ФК „Македонија“ со седиште во Тирана. На 06.02.2009 година во Тирана е формирано Македонско друштво „Илинден“-Тирана со седиште во Тирана. На 15.10.2012 година е формирано Македонско друштво „Илинден“-Тирана Огранок Голо Брдо со седиште Требиште Голо Брдо. Ова Друштво во почетокот на 2011 година во Тирана Македонско друштво „Илинден“-Тирана го започна објавувањето на македонскиот весник „Илинден“. Весникот се дистрибуира во етничките области, населени со Македонци: Голо Брдо, Гора, Мала Преспа и Врбник, и во поголемите градови каде што живее македонско население: Тирана, Драч, Елбасан, Поградец, Корча, Билишта, Кукс.⁴

Положбата на српско национално малциство во Република Албанија

Српското национално малциство датира од раниот среден век. Ова малциство главно е концентрирано во градовите Скадар, Коплик, и во општина Груемире, коко и во селата Врака, Омарај, Грил, Голем Борич, Мал Борич, Камице, Стар Штој, Нов Штој, Добрач, Голем, Мушан и др. Исто така има и поединци и во Лежа, Драч, Тирана, Фиер и во два села во Фиер, Либофш и Хамил.

Според анкети и анализи, бројот на ова национално малциство е околу 30.000 податоците на друштвото на Српско национално малциство „Розафа – Морача“ единствено друштво на српско национално малциство со седиште во Скадар⁵.

⁴ Естела Ѓурѓај, Миграцијата на македонското население од Голо Брдо низ Албанија од 1985 до 2012 (магистерски труд одбранет во Институтот за национална историја во Скопје, Република Македонија).

⁵ Удружење српскоцрногорске националне мањине у Скадру „Морача-Розафа“ Павле Јакоја (Брајовић) преседател на српско – црногорско друштво „Морача-Розафа“ со седиште во Скадар.

Положбата на црногорското национално малциство во Република Албанија

Црногорското национално малциство во Република Албанија е концентрирано во градот Скадар и има поединци од ова малцинство распоредени низ целата територија. Црногорското национално малциство во Албанија организирано во две здруженија “AlbaMontenegro” и здружение „Дукља” со седиште во Скадар и Црногорската заедница во Република Албанија (ЗЦГА) со седиште во Елбсан.⁶

Положбата на влашкото национално малциство во Република Албанија

Влашкото национално малциство во Република Албанија е интегрален дел од народот и албанската држава. Нема точен број за нив, но на неформален начин се сметаат за десетици илјади. Голем дел од влашкото малцинство целосно се асимилира со албанскиот јазик, главно од православна вера. Повеќето од Власите во Албанија денес живеат во јужните делови на Албанија, како што се во околните Фиер, Валона, Корча, Поградец, Елбасан, Прмет.⁷

⁶ Од лична комуникација со Маринко Чулафиќ / Marinko Culafic преседател и Црногорската заедница во Република Албанија (ЗЦГА) со седиште во Елбсан.

⁷ Од лична комуникација со Костика Поча / Kostika Poçi преседател на Младински совет на Власи во Република Албанија / Këshilli Rinor i Vllehtëve Shqipëri / Consiliu a Tinirlor Armânj Arbânâshii со седиште во Тирана.

Положбата на бошњачкото национално малциство во Република Албанија

Бошњаците во Албанија датираат од 1878-1883 година кога Бошњаците почнале да емигрираат. Бошњачката емиграција се одвивала во три фази: 1878-1883, 1883-1890 и 1891-1897. Причините за оваа емиграција била војната меѓу Австро-Унгарија и Османската Империја. Според приказните за возрасните, доаѓањето на Бошњаците во Драч се должелo на неуспехот на бродот кој се упатил кон Османската Империја да стигне до зацртаната цел. Едно е јасно дека Бошњаците се здобиле со посебно гостопримство од локалното население и постојано се развиле добри односи, тие биле интегрирани во културите еден на друг. Во Албанија дошло босанското население кое живеело во местата меѓу главните градови на Мостар, Чаплин, Столац и неколку градови и села Цетиње, Поцител и Требиње. Повеќето од семејствата биле интелектуални семејства и се населиле во селото кое се вика Бораке, меѓу Тирана и Драч.

Положбата на ромското малциство во Република Албанија

Ромското малциство во Албанија живее во централна и јужна Албанија. Ромското население се состои од неколку подгрупи и општо, ромскиот јазик и одредени аспекти на културата се зачувани. Албанија никогаш не сметаше на членови на ромското малциство. Генетски, лингвистички и историски докази покажуваат дека Ромите

мигрирале од Индија во 11. век, многу од нив мигрирале во северниот дел на Индија, а денес северозападниот и Источен Пакистан. Ромското малцинство има неколку здруженија, но едно од најголемите е "Disutni Албанија" кое е од првите невладини организации во пост-комунистичка Албанија, со датуми од пролетта 1990 година, кога г-дин Демир Костури и претставниците на албанските Роми учествуваа во „Светски конгрес 4“ што се одржа од 6 до 12 април 1990 година во главниот град на Полска, Варшава, со припадници на ромската заедница од цела Европа. „Дисути Албанија“ како организација со правен статус е основана во Корча, 1995 година и ја доби својата регистрација како правно лице во Основниот суд во Тирана. Организацијата „Дисути Албанија“ е дел од Унијата на балканските Роми.

Положбата на египќанското малцинство во Република Албанија

Египќаните тврдат дека се потомци на старите Египќани, кои на овие простори се имаат доселено уште од античко време 13 век п.н.е., т.е. со освојувањата на фараонот Сесотрис (за кој се мисли дека е Рамзес II), како што пишува таткото на историјата Херодот. Припадниците на заедницата на Египќани се занимавале со ковачкиот занает од традиционалните алати и опрема кои ги користеле ковачите треба да се спомнат: огништето, дувалото, наковалната, коритото за ладење на железата разни видови на чекани, клешти и ножици. Балканските Египќани живееле и живеат стациониран живот во градските и селските средини. *Скоро во сите обичаи за најчувствителните моменти од животниот циклус присутна е обредната погача или лебот, што Египќаните ја викаат „Каија“, што го симболизира култот кон зрнестата храна, плодноста и благосостојбата.* Карактеристично за Египќаните е тоа што слават празници и од исламската религија и од православната. Египќаните имаат и своја партија за европско интегрирање.

Моменталната правна рамка која ги опфаќа одредбите за заштита на националните малцинства во Република Албанија

Со поставување на дипломатските односи меѓу Албанија и ЕУ во јуни 1991 година, Република Албанија по критиките на ЕУ донесе неколку закони за националните малцинства. Устав на Република Албанија одобрен со закон бр. 8417, од 28.10.1998 година воспоставува универзалните принципи на човековите права и „плурализмот, национален идентитет и наследство, верски соживот, како и албанските соживот и разбирање со малцинствата“, кој се смета како основа на албанската држава. Уставот (член 18 став 1) гарантира општиот принцип на сите пред законот и забранува неправедна дискриминација врз било која основа како пол, раса, религија, етничка припадност, јазик, политички, религиозни или филозофски убедувања, економската состојба, образовна, социјална или родителска припадност (член 18, став 2). Еднаква правна заштита во Албанија се заснова на овие принципи. Во ставот 3 на членот 18 од Уставот предвидува дека „никој не може да биде дискриминиран од причини наведени во став 2, освен ако постои разумно и објективно оправдување“. Собранието на Република Албанија на 13.10.2017 година во собранието на Република Албанија изгласа закон „За Заштита на националните малцинства во Република Албанија“ бр. 96/2017. Со овој закон во Република Албанија се признати овие национални малцинства: македонско,

грчко, српско, црногорско, влашко, ромско, босанско и египетско.⁸ Државната комисија за малцинства е основана на 11.03.2004 година со одлука на Влада број 127, Комитетот е централна институција под премиерот. Комитетот се состои од претседател и пет члена (по еден член од секое малцинство официјално признати од страна на Република Албанија, македонски, грчки, српски, црногорски, ромски и влашки. Комитетот е консултативно тело на владата за прашања и прашања поврзани со правата на малцинствата во Албанија. Комитетот има право да предложи државни органи за да се земе во предвид прашања од особено значење за малцинствата, особено во однос на спроведувањето на уставните обврски, како и други посебни прописи кои се однесуваат на правата и слободите на припадниците на овие малцинствата, исто така, има право да му предложат на властите, централната и локалната потенцијал и конкретни мерки за подобрување на ниво на лица на малцинските права.

Рамковната конвенција на Советот на Европа за заштита на националните малцинства е ратификувана со закон 8496, на 03.06.1999 година.

Собранието на Албанија, на 04.02.2010 година го усвои Законот бр. 10 221, „за заштита од дискриминација“. Согласно овој Закон, Комесарот за заштита од дискриминација беше основан како институција, која самостојно ги извршува нејзините овластувања и обезбедува ефикасна заштита од дискриминација и секаков вид на однесување кое предизвикува или поттикнува дискриминација поради пол, раса, боја на кожа, етничка припадност, јазик, родов идентитет.

Собранието на Република Албанија со Одлуката бр. 33, на 22.04.2010 година „за именување на Комесар за заштита од дискриминација“ и со Одлуката бр. 34, од 20.05.2010 канцеларијата на Комесарот и со тоа го овозможи отпочнувањето со работа и функционирањето и на оваа канцеларија. Воспоставувањето на оваа институција преставуваше иницијатива на граѓанското општество, кое го подготви нацрт Законот, како резултат на барањата на ЕУ во врска со чекорите права и малциските права кои Албанија треба да ги преземе во насока на напредок во процесот на Европски интеграции и преставуваше одраз на ангажирањето на албанските власти.

Во Уставот во членот 122 е предвидено дека секој договор што го ратификува Собранието е директно применлив и со тоа станува дел од домашното законодавство. Меѓународната спогодба што ја ратификува Собранието има предност над домашното право (член 122/2 од ова значи дека сите меѓународни конвенции каде што Република Албанија е страна (и Рамковната конвенција за заштита на малцинствата) се дел од домашниот закон, дури и во случај на норми, преовладува меѓународното право.

Административна постапка на Република Албанија (одобрен од страна бр. Законот 8485, од 1999/05/12), во кој се наведува дека во однос на приватни субјекти, јавната администрација се регулира со принципот на еднаквост, во смисла дека никој не треба да е привилегиран или дискриминиран врз основа на пол, раса, вероисповест, етничка припадност, јазик, политичко, верско или филозофско уверување, економска, образовна, социјална или родителска припадност. Кривичен законик на Република Албанија (одобрен со Закон бр. 7895 од 27.1.1995 година со релевантните амандмани). Во овој Кодекс важно место е отстранувањето на каква било форма на предрасуди или дискриминација против малцинствата и заштита на припадниците на малцинствата што живеат. Албанија има потпишано и ратификувано Рамковната конвенција на Советот на Европа за заштита на националните малцинства, која стапи во сила во 2000 година.

⁸ <https://www.parlament.al/wp-content/uploads/2017/04/ligj-nr-96-dt-13-10-2017-1.pdf>.

Препораките на Европската комисија за националните малциства во Албанија

Извештајот на Европската комисија за напредокот на Албанија во 2013 година, меѓу другото препорачува да се направи сеопфатна правна рамка, како и врз основа на препораките на Советодавниот комитет на Рамковната конвенција за решавање на правните празнини што се идентификувани и појаснување на државната политика за малциства во следните точки:

1. Враќање на државјанството

Решение бр. 52, дт. 1.12.2011 година на Уставниот суд за поништување на поимот нација од законот бр. 10129, од 11.05.2009 „За граѓански статус“ (точки 18 и 26).

2. Уставот на Албанија нема јасна дефиниција на терминот „националност“ или терминот „национално малциство“, иако овие услови се вклучени во уставните одредби. Судот, исто така, го забележува недостатокот на други законски или подзаконски акти со прилагодувања во врска со термините „националност“, „етничко малциство“ или „национално малциство“. За првпат терминот „државјанство“ се споменува во Законот бр. 8950, 10.10.2002 „За граѓански статус“, укинат, но не е дефиниран како термин.

3. При оценувањето на суд „националност“ како концепт недефинирани, за разлика од другите компоненти на регистарот, не се создаде правен однос кој се претвора во меѓусебните права и обврски на физичко лице и албанската држава.“

4. Декларира етничка припадност, Законот за малциствата треба да содржи одредба со која ќе се гарантира слободата на декларација.

5. Закон за малциствата еднаква употребата на малцинските јазици предвидени во административни единици во кои бројот на малциствата зафаќа не помалку од 1/3 (Верзија 2 „повеќето“ од вкупниот број на жители од овие единици во согласност со резултатите од пописот за последното население.

Условите и модалитетите на службената употреба на јазиците на националните малциства и скрипти во претставничките тела и извршната и управната постапка во прв степен во постапка во прв степен, на регистратор, изборниот материјал, традиционални имиња, топоними и деноминации на патишта и квадрати во области каде што живеат во значителен процент итн. да бидат дефинирани во релевантните правни акти (член 11/3 од Рамковната конвенција).

6. Припадниците на националните малциства имаат право според етничката припадност да ги носат имињата и традиционалните презимиња, правото на слободен избор на употребата на имињата и презимињата и имињата на нивните деца и правото да се регистрираат со нив на јазикот и писмото од нив во регистар на граѓански статус и во лични документи. (Член 11/1 од Рамковната конвенција).

Промовирање на надградба и корекција на Законот за малциствата и усогласување со одредбите од Рамковната конвенција на Советот на Европа за заштита на малциствата, ратификувана со закон бр. 8496 од 03.06.1999 година.

Подобрување на законската рамка за заштита од дискриминација, фокусирајќи се на некои подобрувања во член 1 од Законот бр. 10221 од 04.02.2010 година „За заштита од дискриминација“, вклучувајќи го и овој член како основа за дискриминација; народност; намерата за дискриминација, промовирање на дискриминација и олеснување и поттикнување на дискриминација.

Почеток и завршување на процесот за ратификација на Европската повелба за регионални или малцински јазици.

Создавање услови за зголемување на просперитетот во области населени со малциства и други заедници, вклучувајќи финансирање со посоодветен буџет за единиците на локалната самоуправа, каде што малцинските заедници и другите заедници, во карактеристична мерка со останатите од мнозинското население.

Развој на нов попис на население, врз основа на најдобрите меѓународни критериуми и стандарди, каде малцинствата и другите заедници ќе се најдат себеси објективно и безусловно изразени за нивното постоење.

ЗАКЛУЧОК

Националните малцинства во секоја држава треба да претставуваат мост за соработка. Но, не секогаш било така. Во периодот на комунистичкиот режим, во Албанија за националните малциства, иако биле официјално признати, сепак им било забрането организирање во посебни културно-уметнички друштва и било каков друг вид собирање за негување на националните традиции и сл. Ниту еден весник или списание не излегувале на мајчин јазик на националните малциства, додека на радиото или на телевизијата немало емисија на нивните мајчини јазици. Освен тоа, била оневозможена секаква комуникација со матичните земји. По паѓањето на комунистичкиот режим во Албанија се отвара нова ера за националните малциства и донесувањето на нови закони во европски стандарди.

Европската повелба за регионални и малцински јазици има посебно значење на лингвистичката област, Албанија и по неколку опомени да го радификува тоа го нема сторено. Истакнувајќи ја обврската на државата за заштита и унапредување на регионалните и малцинските јазици, како дел од културното наследство, а не само да им даде на јазичните права на овие јазици, Повелбата претставува единствен меѓународен инструмент од големо значење во ова поле и е комплементарна со Рамковната конвенција. Впечатливи сличности помеѓу одредбите на Рамковната Конвенција и Повелбата може да се најде, особено во деталната одредбите од Дел III од Повелбата. Сепак, Дел III се однесува само на оние јазици на малцинствата што ги навел државата членка во времето на ратификација на Повелбата. Исто така, државите имаат право да се утврди кои од обврските предвидени во Дел III, кои често се поразбирливи од јазичните права содржани во Рамковната конвенција, ќе ги преземе за секој јазик. Иако природата и обемот на примена на двата инструменти можат да бидат различни, пристапот на индивидуалното право на Рамковната конвенција и поголем пристап до културните заштита и промоција содржани во резултат во зајакнување на целокупната законска рамка неопходна за заштита на јазичните права на припадниците на националните малцинства. Според, Приоритет 5 на ЕУ, се наведува дека во Р. Албанија се потребни чекори што треба да се преземат за достоинствено спроведување на правата на националните малцинства. Во моментот, Уставот на Република Албанија го санкционира принципот на еднаквост пред законот и недискриминација, слобода на изразување, без забрана или дури и принудување нивното етничко, културно, верско и јазично потекло, како и правото да ги зачува развиени традиции, јазик и обичаи.

Уставот, исто така, го призна правото да учи и да се изучуваат на нивниот мајчин јазик и да се придружуваат во организации и здруженија за заштита на нивните интереси и идентитет. Членството на Албанија во бројни меѓународни организации и организации за заштита на човековите права, како и ратификацијата или потпишувањето на значителен број меѓународни акти за афирмација и заштита на човековите права, особено во однос на малцинствата, ратификацијата без резерва на Рамковната конвенција „За заштита на националните малцинства“ зборуваат за сериозен институционален ангажман.

Користена литература

- Ѓурѓај Естела Миграцијата на македонското население од Голо Брдо низ Албанија од 1985 до 2012 (магистерски труд одбранет во Институтот за национална историја во Скопје, Република Македонија).
- Editors Maxim Makartsev & Max Wahlström, *Slavica Helsingiensia* 49 Title In search of the center and periphery: Linguistic attitudes, minorities, and landscapes in the Central Balkans, Published Helsinki, 2016, Department of Modern Languages, University of Helsinki.
- CfarkuVelo, *Gollobordanë optikën e kohës*, Tiranë, 2007.
- Hada Jonlinda, *Mbrojtja e minoriteteve dhe trajtimi i tyre në Republikën e Shqipërisë*, Tiranë 2016.
- Фото Никола, *Литературни творци од македонското малцинство во Република Албанија, Тирана, s.a. (Foto Nikolla, Krijues letrarë nga minoriteti maqedonas në Republikën e Shqipërisë, Tiranë, s.a.)*.
- Хоџа Мехмет, *Македонските Горани во Албанија*, Скопје 2009
- Никола Павли, *Врница*. Приредил д-р Јордан Поп-Атанасов. Превод од албански на македонски јазик Маноил Богдановски, Скопје 2012.
- www.punetejashtme.gov.al
- Minoritetet në Shqipëri www.minoritetet.gov.al
- Minoriteti maqedonas www.vesnik-ilinden.com
- Македонците во Република Албанија // Македоско друштво „Илинден”- Тирана http://ilinden-tirana.com/index.php?option=com_content&view=article&id=150&Itemid=58&lang=mk
- Rreth minoritetit serbo-malazez // Shoqata e pakicës kombëtare serbomalazeze "Moraça-Rozafa" http://www.moraca-rozafa.com/?page_id=11